

SEZAI KARAKOÇ'UN ÇOCUKLUĞUMUZ ŞİİRİNDE CENKNAMELERİN İZLERİ

OVERTONES OF CENKNAME IN SEZAI KARAKOÇ'S POEM ÇOCUKLUĞUMUZ

GÖKHAN GÖKÇEK

Sorumlu Yazar/Correspondence

ESİN HÜDAVERDİ

NEBAHAT SÜLÇEVŞİ

Öz

İnsan ve çevre arasındaki sınırsız ilişki hayat tarzından inanç biçimine, iktisadi durumdan geleceğin planlanmasına kadar pek çok alandaki sürecin belirleyicisi olmuştur. Kahramanlık ve yiğitlik mefhumlarına büyük önem veren Türkler, İslâmiyet ile tanıştıktan sonra kadim gelenek ve kültürlerini İslâmiyet'in esasına muhalefet etmeyecek şekilde dönüştürmüşlerdir. Bu değişim ve dönüşümden kuşaktan kuşağa anlatılan kahramanlık hikâyeleri de nasibini alırken özellikle Anadolu'nun fethiyle ortaya çıkan yeni şartların da eklenmesiyle bu gelenek *Cenkname* olarak yeni bir forma bürünmüştür. İslâm tarihinde büyük kahramanlıklarıyla bilinen Hz. Ali de yiğitliğinden dolayı Türklerin yeni bir form kazandırdıkları anlatılarının ana figürü olmuştur. Hz. Ali'nin Hz. Peygamber ile yakınlığı da ona ayrı bir hürmet duyulmasına sebep olurken destansı özelliklerle anlatılan kahramanlık hikâyelerinin Hz. Ali'ye isnat edilmesi sürecini de doğurmuştur ki *Cenkname* olarak gelişen bu gelenek asırlar boyunca devam etmiştir. Hatta ortaya çıktığı ve yaygınlaştığı Osmanlı Devleti'nden sonra Cumhuriyet Türkiye'sine de miras kalan Hz. Ali *Cenknameleri* modern Türk edebiyatının büyük şairlerinden Sezai Karakoç'un hayatında da yer edinerek bir şiirine konu olmuştur. Şair Karakoç, *Çocukluğumuz* şiirinde Hz. Ali *Cenknamelerinin* çocukluk dönemindeki anlatım sürecine ve bir çocuk olan kendisiyle arkadaşlarına hissettirdiklerini ifade etmeye gayret etmiştir. Bu çalışma; adı geçen bilgiler ışığında ve Türklerin inanç dünyasından hareketle kahramanlık kavramının Türkler için önemini, *Cenkname* geleneğini, Hz. Ali *Cenknamelerinin* Türk kültüründeki yerini ve buradan Karakoç'un şiirindeki izlerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Ali, Cenknmeler, Kahramanlık, Sezai Karakoç.

Abstract

The massive interaction between mankind and the environment has paved the roads of various processes, how to live, how to believe, how to spend, how to plan a future. As a nation who gave great importance to the aforementioned concepts, Turks carried on their ancient traditions and culture in a way which would not contradict Islam and found a harmony after meeting their new religion. While the heroic stories were passed from one generation to another with this new cultural transformation, it created a new form called "*Cenkname*", especially after the conditions took place with the conquest of Anatolia. İmam Ali, known for his tremendous heroism in Islam history has been the main figure of the narratives mentioned due to his valor in the mentioned form. Hazrat Ali's close relation with the Prophet has gained him respect in the heroic stories with his epic features. These attributes given to Hazrat Ali developed as "*Cenkname*" and continues since centuries. Even after the Ottoman Empire, where "*Cenkname*" emerged and spread, Hazrat Ali's *Cenknames* continued. Also, one of the great poets of the modern Turkish Poem, Sezai Karakoç had a poem, which's main theme was a *Cenkname* of Hazrat Ali. Sezai Karakoç tried to express how the Hazrat Ali *Cenknames* made his friends and himself feel as a child while they were listening to them in his poem "*Çocukluğumuz*". This research is based on the aforementioned information, the importance of the concept of heroism, the tradition of "*Cenkname*", the importance of Hazrat Ali *Cenknames* in Turkish culture and their traces in Sezai Karakoç's poem.

Keywords: Hazrat Ali, Cenknames, Heroism, Sezai Karakoç.

Giriş

Cenkenameler, Türk edebiyatı içerisinde sade nesir türleri arasında yer alır. Halk dilinde yazılan masallar, hikâyeler, gazavatnâmelerle birlikte anılırlar (Uzun, 2007, 9). Anadolu'ya yapılan göçler ise yeni bir dönemi ve sonu gelmez savaşları başlatır. Savaşçı bir yapıya sahip olan Türkler için cenk etmek aynı zamanda yeni dinlerinin de bir emridir ve yurt kazanmak adına bu emre Anadolu'da tam bir uyum sağlamışlardır (Köprülü, 2014, 357). Anlatıların ana temasını kahramanlar oluşturmuş, ilgili kahramanların yaptığı olağanüstülükler ve gösterdikleri gayret konu edinilir hale gelmiştir. Bunların başında hiç şüphe yok ki Hz. Ali ve cenkleri gelmektedir. Hz. Peygamberin damadı ve yeğeni olan Hz. Ali, uğradığı haksızlık ve evlatlarının gördüğü zulümden dolayı Türklerin davasını güttükleri müstesna bir isim olmuştur. Bilhassa merkezî idarenin konargöçer hayat tarzlarına müdahalesinden hoşlanmayan Oğuz/Türkmen kitleleri arasında Hz. Ali; hikâyeleri, soyu ve olağanüstü tasavvuru ile apayrı bir yere oturmuştur (Gülten, 2021). Özellikle Moğol istilasının had safhaya ulaşıp Anadolu'da otorite sorunu yaşandığı bir dönemde Hz. Ali figürü adeta bir kurtarıcı olarak görülmüş ve yorumlanmıştır. Yani her siyasi kargaşa ve keşmekeşte Hazreti Ali ve neslinin hayatı ve kahramanlık hikâyeleri güven ve istikrarın teminatı haline gelmiştir.

Hz. Ali Cenkenameleri, Türk halk hikâyeciliğinin epik halk hikâyeciliği geleneğinin devamı niteliğini taşımaktadır. Anlatılarda yer alan karakterlerin kişiliği, olağanüstü yetenekleri, kahramanlıkları önemlidir. Otağlardan köy odalarına kadar akseden Cenkenameler, millî ve manevî değerlerin aşılmasında büyük bir rol oynamıştır (Gürdarmur, 2018). Konargöçer hayat tarzının şifahî kültürü daha etkin bulmasından dolayı sözlü anlatılar, Türk kültür hayatında bilhassa konargöçerlerin yoğun olduğu dönemde, büyük bir yere sahip olmuştur. Yerleşik hayata geçişle beraber bu anlatılar anlam ve içerik bakımından değişiklik gösterebilir de içerisinde kahramanlık ve yiğitlik barındıran bir öğreti dizisi üzerinden varlıklarını sürdürmüşlerdir. Oğuzların özellikle 13. yüzyıl itibarıyla Anadolu'yu yurt tutma mücadeleleri yani kahramanlık hikâyeleri dilden dile dolaşırken kadim bozkır Türk geleneğinden ilhamla destanlaşmış sözlü olarak aktarılmış veyahut zamanla kalemde kâğıda dökülmüştür. Böylece Anadolu'nun Türkler tarafından fetih süreci, Cenkename geleneğinin devamlılığını korumuştur (Şener, 2021, 129-135).

Cenkenameler barındırdıkları kahramanlık hikâyeleri ile hem bahsi geçen kişilerin hem de yazıldıkları dönemin ruh halini taşımaktadırlar. Böylelikle Cenkenameler hem kendi dönemlerine hem de geleceğe, geçmiş anlatmak ve öğütler sunmak fikri taşırlar. Amaçları ise okuyan kimselere dinî ve ahlâkî öğütler vererek bir tarih bilinci kazandırmaktır (Atalan, 2008, 9). Cenkenameler, Müslümanların adalet, mazlum, yardım, ihsan ve karşılıksız hizmet gibi ortak konularının temsiliyetini ve kültür izlerini barındırmaktadır. Bu bakımdan ifade etmek gerekir ki Cenkenameler Türk kültüründeki, yine İslâmiyet ortak paydasında buluşup kaynaştığı Arap ve Fars kültürlerinin izlerini de taşımıştır (Öztürk, 2018, 310).

Topluma bir tarih şuru kazandırmak, geçmiş anlatmak Türkler için olmazsa olmazları arasındadır. Türk boylarının yaşadığı obalarda değil savaşa giden askerinin yanında orduda, toylarda, Türklerin olduğu her yerdedirler. Selçuklu ordusunun daimî unsurları arasında olan ozanlar kahramanlık destanlarını anlatmakla mükellefler (Köprülü, 2014, 346).

Cenname geleneğinin ilk örneği olarak Şeyyâd İsa'nın *Salsalnâme*'si kabul edilir. Salsal adlı bir dev, Hz. Ali ile mücadele etmiş ve mezkûr esere göre telef olmuştur (Köprülü, 1980, 253). Bu arka plandan hareketle Türkler, kademeli olarak kahramanlık hikâyelerinde Hz. Ali figür ve tasavvurunu merkeze almışlardır. Cennameler bu tercih ve tavırdan hareketle Türk edebiyatında yerini alırken Hz. Ali Cennameleri de bu alanda başı çekmiştir.

1. Hz. Ali Cennameleri ve Özellikleri

Hz. Ali Cennameleri, 13. yüzyılı takip eden süreçte Anadolu'nun içinden geçtiği çalkantılı bir zaman diliminde, Türk hayat tarzı ile sosyal yaşamının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Dönemin tarihsel gerçekliklerini içinde barındırmakla beraber yaşanan karmaşık süreçte en azından edebî ve manevî olarak aranan lider kültüne cevap verebilen bir nitelik taşımaktadır. Devrin ortak kültür öğeleriyle birlikte önyargı ve taassuptan uzak bir İslâm anlayışına uygun bir içeriğe sahip olarak edebiyat ve kültür dünyamızda yerini almıştır (Atalan, 2010, 66). Cennameler, doğuşu itibarıyla sözlü kültürün ürünü olmakla beraber yine 13. yüzyılda kademeli olarak yazı ile de kayda geçirilir ve oluşturulur. Bu gelenek Balkanlar'dan Türkistan'a kadar yayılarak Türk cihan hâkimiyeti sahasında yankı bulmuş ve kahramanları "veli" olarak manevi bir özelliği de bulunan Cennameler bu formu "gazi" tipinde nihayete erdirerek yeni bir tipi de Cennameler eliyle inşa etmiştir (Kaplan, 2014, 112-119).

Hz. Ali'yi merkeze alan Cennameler sadece 13. yüzyıldaki varlıklarıyla kalmamış, Osmanlı Devleti'ne oradan da Türkiye Cumhuriyeti'ne miras kalmıştır. Anadolu merkez alındığında Türk edebiyatında ilk Cenname geleneği Dursun Fakih ile başlamıştır (Atalan, 2008, 11). Dursun Fakih, özellikle Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecinin anlamlandırılması adına önemli bir isimdir. Yunus Emre ve Gülşehri gibi Türk edebiyatının önemli isimleriyle aynı çağda yaşadığı düşünülür. Gazavatnâme adlı eserini şair kimliğiyle alan bu zat dinî eğitim almış bir fakihdir. Şeyh Edebali'nin damadı ve Osman Gazi'nin de bacanağı olarak kabul edilir (Aksoy, 1994, 7). Dursun Fakih'in Cennameleri, Nurullah Hoca tarafından uyarlanmış ve kopya edilmiştir. Konu Cennameler olunca mezhepsel farklar ortadan kalkmış; uyarlama ve kopya edilme gibi girişimler tepkisizlikle hatta olağan olarak karşılanmıştır. Şüphe yok ki bu esnekliğin en büyük sebebi mezhep veya meşrep fark etmeksizin bütün Müslümanların, Hz. Ali'yi sevmesi ve hürmet etmesidir. Özellikle Anadolu'nun fethedilmesinden sonra Cennameler, Orta Anadolu'da çokça okunan ve talep edilen edebi eserler haline gelmiştir (Atalan, 2010, 68).

Türklerin kahramanlık hikâyelerini yoğun bir şekilde anlatan Dede Korkut Kitabı'nda Hz. Ali, "erler şahı" olarak tavsif edilmiştir (Ergin, 2005, 17). Hz. Ali'nin Cennamelerinin çoğunda hadiseler Hz. Peygamber'e bağlı olarak gerçekleşirken Hz. Ali aktif bir şekilde anlatılarda yerini alır ve hadiseler onun karakteri etrafındaki olaylar örgüsünde şekillenir. Cennamelerde vurgu Hz. Ali'nin kahraman kimliğine yapılsa da ana konu, Hz. Ali'nin İslâmiyet'i yayma mücadelesidir (Ünlüsoy, 2020, 240-241). Kan Kalesi Cengi adını taşıyan Cennamede, Hz. Peygamber üzerinden dini yayma vazifesinin daha sonra Hz. Ali'ye tevdi edilişi anlatılmıştır (Balaban, 2019, 122). Bu anlatılardan hareketle Cennamelerde Hz. Ali gayrimüslimlerle mücadele içinde olsa da savaştıkları varlıklar sadece Müslüman olmayan unsurlar değildir. Gayrimüslimlerle beraber ejderha, dev, şeytan, cin, cadı, ifrit ve yılan gibi Türk mitolojisi içerisinde

“kötü” bir anlam dünyasına sahip olan ve aynı zamanda efsanevi kimliklerle anlatılan varlıklarla da mücadele etmektedir (Ünlüsoy, 2020, 247).

Hız. Ali Cenknemelerinde aktarılan konular arasında İslâmiyet’in temel esas ve öğretileri de mevcut bulunarak dolaylı öğretim sağlanmaktadır. Bunlar arasında Kur’an-ı Kerim’e ve İncil’e dair atıflar görülmektedir. Yine sık sık ismi Cenknemelerde geçen Cebraîl, Allah’ın emrini Hız. Peygamber’e bildirerek fethedilecek yerleri anlatmaktadır. Hız. Peygamber de Hız. Ali’yi fütuhât ile görevlendirir. Ahiret vurgusu, dine davet ve namaz da Cenknemelerde bahsi geçen konular arasındadır (Ünlüsoy, 2020, 250-256).

Selçuklu Devleti’nin bütün birikimini ve tecrübesini yüklenen Osmanlı Devleti’nin gelişmesindeki güç, gaza ve fethin sürekli canlı tutulması ve teşvik edilmesidir (İnalçık, 2018, 9). Yine Osmanlı Devleti’nin ilk daimî ve merkezî ordusu olan Yeniçerilerin de Hacı Bektaş’a uzanan silsile aracılığıyla Hız. Ali’yi meslek piri kabul etmeleri de Cenkname geleneğinde Hız. Ali izlerini ve keskin tesirini artırmıştır. Rivayete göre Selçuklu Devletinden Osmanlı Devleti’nin kuruluş yıllarına kadar uzan menkıbevi hayatında Hacı Bektaş Veli’nin Orhan Gazi zamanında hayatını sürdürmüş, Osmanlı neferlerini yani Yeniçerileri görmüş ve onlara dua etmiştir (Maden, 2013, 16). Adeta Osmanlı Devleti’nin kuruluş ve kurumsallaşma döneminde Cenknemeler, Hazreti Ali soyundan gelen Türkistan, Horasan, Azerbaycan, Rum ve Rumeli hattını birleştiren velilerin hayatlarının anlatıldığı menkıbeleriyle çok geniş bir alana yayılmıştır (Taşğın, 2014, 267-272). Menkıbe sahibi veliler, kendi döneminin padişahını irşat eder ve devletin kurumlarıyla yerleşmesine katkı sunarken gazaya destek verdikleri hatta içerisinde yer aldıkları görülmektedir.

Hız. Ali Cenknemeleri modern edebiyatın öncü isimlerinin de çocuklukta dinlediği ve hayatlarına etki ettiği birikimin adı olurken yeniden yazılmaya da çabalanmıştır. Mesela Osmanlı Devleti’nin son günlerini, işgal yıllarını, Millî Mücadele dönemini ve Cumhuriyetin kuruluşunu gören ve bu süreçlerde aktif olarak yer alan Halide Edip Adıvar da bu isimler arasındadır. Mor Salkımlı Ev adlı eserinde kendisine çocukken Hız. Ali’nin hikâyelerinin okunduğunu bu hikâyeler okunurken güven hissine kapıldığını ve Hız. Ali’nin ejderha başta olmak üzere mücadelesindeki başarısını hep ilgiyle dinlediğini anlatmaktadır (Adıvar, 1998, 89). Halide Edip Adıvar’dan Erdem Beyazıt’a kadar uzanan kuşaklar arası Türk edebiyatçıları arasında Hız. Ali Cenknemelerini dinleyen ve eserlerin etkileri görülen pek çok isim olmuştur. Bunlardan birisi de Sezai Karakoç’tur. Türk edebiyatının önemli şairlerinden birisi olan Karakoç, Hız. Ali Cenknemelerinden o kadar etkilenmiştir ki edebi hayatındaki tesirini anlatan bir şiir yazarak bu etkiyi görünür kılmıştır.

2. Sezai Karakoç ve Çocukluğumuz Şiiri

Sezai Karakoç Türk edebiyatının, Türk şiirinin önde gelen isimleri arasında kabul edilir. Karakoç, 1932 yılında Diyarbakır Ergani’de dünyaya gelmiştir. Bölgede Leventoğulları olarak bilinen bir aileye mensup olup annesi Emine Hanım babası ise Mustafa Bey’dir (Karataş, 1994, 1-3). Eğitimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde tamamlayan Karakoç, hayatının erken yaşlarında edebiyat ve felsefeye ilgi duyar. Gerek yaşadığı dönem gerekse de bulunduğu çevre onun gelenekçi bir kimlik kazanmasına ve bu kimliğini de ortaya koyduğu edebi eserlerine yansıtmasına bir anlamda köprü olmuştur. Özellikle şiirde geleneği ve gelenek figürlerini belki

de en iyi şekilde kuran Yahya Kemal dışında geleneği ve öğelerini böylesine şiirine taşıyan ikinci bir isim Sezai Karakoç'tur (Enser, 2018, 77).

Hız. Ali figürünü merkeze alarak vücut bulan Cenknemeler de geleneğin önemli bir taşıyıcısıdır. Anadolu'da uzun bir süre evleri süslemiş olan gerek şifahi gerekse de kitabî bir usulle taşınan Hız. Ali merkezli Cenknemeler, Sezai Karakoç'un da şiirine konu olmuştur. Evlerde, köy veya ilçe odalarında okunan Cenknemelerin, Karakoç'un da hayatında bir yer edindiğini *Çocukluğumuz* şiirinde görülmektedir. Bu şiir, Karakoç'un doğup büyüdüğü, çocukluğunu geçirdiği Anadolu'da ikamet ettiği her yerde bir Cenkname geleneğinin var olduğunu hatta diri bir şekilde yaşadığını gözler önüne sermek açısından önemlidir (Ceylan, 2013, 115-154).

Sezai Karakoç, *Çocukluğumuz* şiirini 1960 yılında, 28 yaşında kaleme almıştır. Şiir, şairin 28 yaşına ulaşınca toplumsal değişim ve geleneği besleyen güçlü alan ve aktarımın kaybolduğuna vurgu yapılmaktadır. Bu çerçevede anne, baba, çocuklar, Allah, peygamber, Ali etrafında Yunus'un diliyle ev, sokak, Mekke, Bedir, Medine ve Hayber ile ilişkilendirilen Cenknemeler vasıtasıyla cenklere yer verilmektedir. Allah sevgisi, geleneğe duyulan özlem ve Yunus Emre'nin yanı sıra merkezde Hız. Ali vurgusu gül etrafında yer almaktadır. Şair, eserinde Hız. Ali'nin kahramanlıklarından bahsederken Hız. Ali'ye dair malumatları nereden öğrendiğini de aktarmaktadır. Burada karşımıza Cenkname geleneğinin canlı bir şekilde o dönem yaşadığını gösteren dizeler çıkmaktadır.

Şair şiirinde, ilk dizesinden son dizesine kadar Müslümanlığın tercümanı veya aktarım usulünün Yunus olduğu, Yunus'un anlam dünyasında şekillenen ve aktarılan dilinden annesi tarafından çocuğun ruhuna nakşedildiği, gül kokusu etrafında peygambere yer verilirken çocuk terbiyesinin nasıl gerçekleştirildiğini aktarmaktadır. Anne, geleneği temsil ederken kelam, mezhep ekollerinin tartıştığı rasyonel kıldığı Allah ve Nübüvvet meselesiyle ilgisiz hatta uzakta aktarılmaktadır. Akademik veya ilmi mülahazadan uzakta bir Allah ve Peygamber tarifi, çocuğu şekillendirirken yine öğrendiğini ve yaşadığını çocuğuna aktaran anneden bahsedilmektedir. Bu aktarımın çocukken şahidi, 28 yaşına gelince nasıl belli belirsiz ortadan kalktığına da şahitlik edip ifade etmektedir.

Bundan dolayı Karakoç, şiirinde Hak-Muhammet-Ali'yi şiirinde sırayla aktarmıştır. Fakat bu aktarışın entelektüel birikim ve arka planı ise ya da hazırlanma zemini Yunus ile sağlanmıştır. Yunus, Türkistan, Horasan, Azerbaycan, Rum ve Rumeli marifetini şiir ile aktaran pir veya mürşittir. Yunus'un içerisinde bulunup temsil ettiği alanda şiir ve kelamın temsilcisi olarak söze sırasıyla Hak-Muhammet-Ali ile başlanıp devam ettirilmiştir. Nihayetinde şair de *Çocukluğumuz* şiirine aynı yerden başlayarak devam etmiştir. Şiir söze-kelama şöyle başlar:

"Annemin bana öğrettiği ilk kelime" (Karakoç, 2020, 97).

Allah ve şah damarından yakın! Buradan hareketle şair, "ümm" anne kelimesi asıl ve kaynak olarak bilgi ve hikmeti bir arada temsil eden aktaran ve yaşayan olarak bir sonraki nesle yani mekana ve zamana mezederek aktaran fail olarak takdim etmektedir. Bunun ifadesi olarak da şair, geleneğin anlatısını şiire dönüştürmesini sağlayan kelimeleri ilk olarak annesinden öğrenmiştir. Bu durum Karakoç'un temsil ettiği ve vurguladığı gelenekselci çizgisine de uygun düşmektedir. Şair ilk olarak söze-kelama Allah ile başlar ve şöyle devam eder:

"Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde" (Karakoç, 2020).¹

¹ Bu dize, Kur'an-ı Kerim'e göndermedir (Kaf Suresi, 16-17).

Şair ikinci olarak Muhammet ile sözüne-kelamına devam eder ve şu dizeleri ekler:

*“Annem bana güllü şöyle öğretti
Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi!
Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşırdı, güneş ve ay mahpus” (Karakoç, 2020).*

Şair, yine eğitimde anne vurgusuyla hem geleneğe atıf yapmayı sürdürmekte hem de hayat tarzına dair ipuçları vermeye devam etmektedir. Şiirde gül, bir mecaz olarak kullanılmıştır. Gül, irfanda Hz. Peygamberi sembolize etmek için kullanılmıştır (Kemikli, 2009). Menkıbelerde Hz. Peygamberin terinin gül koktuğu ifade edilmektedir ki şair, ikinci dizesinde gül ve ter kavramları üzerinde nakledilen alıntılara bir gönderme yapar. Şair, annesinin gizli gizli Yunus dilinde ağladığını, onunla beraber ağaçların da ağladığını göğün koyulaştığını, güneş ve ayın hapis olduğunu ifade ediyor. Dizesine misafir ettiği Yunus’un hayatına dair kesin malumatlar bulunmamakla beraber 13. yüzyılda yaşadığı ve özellikle son çeyreğinde şiirleriyle Türkmenler arasında maruf olduğu bilinmektedir (Köprülü, 2014, 310). Yunus’un dili saf, durudur. Asırlar sonra dahi kuşaklar arasında bir kopukluğa sebep olmadan anlaşılabilir. Şair burada; anne sevgisinin ve üzüntüsünün bir manevi ağırlık oluşturduğunu ama bu ağırlığını Yunus dilinde olduğu gibi asırlar boyunca arı, duru bir şekilde anlaşılabilirliğini ifade etmektedir.

Şiirin devamındaki mısralar da Hz. Ali ile ilgilidir.

*“Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kırata” (Karakoç, 2020).*

Baharın kendisini sakladığı ve soğuk kışın insanlara bir ateş etrafında toplanma dışında pek fazla bir imkân vermediği zaman dilimlerinde bilhassa kırsal bölgelerde odalarda düzenlenen toplantılarda Cenknemeler, okunan ve dinlenen eserlerin başında gelmiştir. Kış özellikle Anadolu’da büyük bir zorluk demektir. İşte burada yine bir bakıma gelenek devreye girerek evlerde ve köy odalarında baş konuk olan Cenkname geleneği bir kere daha dirilir. Şair de bahse konu geleneği yaşatan babasından Cenknemelerde yer alan Hz. Ali’nin kahramanlıklarını dinler. İlk mısra bunlara işaret etmekle birlikte ikinci dizedeki “kırata” Hz. Ali’nin atı Döldül’ü tarif etmektedir. Kır bir rengi olan Döldül, Mısır hükümdarı Mukavkıs tarafından Hz. Peygamber’e hediye edilmiş ve Hz. Peygamber de daha sonra bu atı Hz. Ali’ye hediye etmiştir (Yardım, 1994, 20). At, Türk kültür ve siyasi hayatında büyük bir yere sahiptir. Türkler için at evvela bir yoldaştır. Uzun seferleri sırasındaki en büyük destekçileridir. Bunlarla beraber Türkler atın etinden, sütünden, gücünden, kılından ve derisinden her anlamda yararlanmaktadırlar (Kafesoğlu, 1991, 32).

Türkler atıyla birlikte Hz. Ali’nin kılıcını da zikrederler. Zülfikar ismi verilen bu kılıç, rivayete göre Hz. Peygamber tarafından Hz. Ali’ye hediye edilmiştir. Yine bir başka rivayete göre Hz. Peygamber “*Lâ fetâ illâ Ali, lâ seyfe illâ zülfikâr*” (Ali’den başka yiğit, Zülfikar’dan başka kılıç yoktur) diyerek Türklerin Cenknemelerinde kahramanlıklarını dinlediği ve anlattığı Hz. Ali’yi yüceltmıştır (Öz, 2013, 555).

Şiirin sonunda bu aktarımın artık gerçekleşmediği vurgusu, toplumsal değişime işaret ederken diğer yandan Şiirin annesi ile başlayıp devam ettirdiği sürecin bir bakıma koptuğu veya bittiğini de vurgulamaktadır. Öyleyse şair, aşamalarıyla anne ve

temsil ettiği alan ve taşıdığı değerler itibarıyla aktarılırken şiirin sonunda çocukluğu hüznü bir aktarım ile bitirmektedir. Yenidünyada çocuk, anne ve baba, temsil ettiği değerlerini kaybetmiş ve aktaracak başka hikâyeler bulmuş ve destanlarından yoksun kaldığı tespitiyle tamamlanmaktadır. Şair, bir dönemin kapanışını ve yeni bir dönemin başlamasını aktarırken her iki dönem arasındaki keskin bir hattı da ifade etmektedir. Böyle olunca yeni dönem için Hak, Muhammet, Ali, Yunus'un diliyle mana kazandırılıp Cenname biçimiyle nasıl takdim edilecektir? Acaba şairin "Çocukluk güzün dökülen yapraklar gibi" hüznü, güzün dökülen ve bir sayfanın kapanması mıdır? (Şahin, 2021, 611-632).

Karakoç'un şiirinde Hz. Ali ile ilgili kısımlar şöyle devam eder:

*"Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asya'da, Afrika'da, geçmişte gelecekte
Biz o atın tozuna kapanır ağlardık
Güneş kaçardı, ay düşerdi, yıldızlar büyürdü"* (Karakoç, 2020).

Hz. Ali figürünün at ile "birlikte" temsil edilmesi Türk tarzı destan tipine uygundur. Alp tipini barındıran bu tarz, gazi ve veli tipini bir bütün hale getirerek merkeze almıştır. Burada da Hz. Ali figürü üzerinden bir rol model inşa etmiştir (Çetin, 2014, 193-194). İkinci mısra, birinci mısra ile bir anlam bütünlüğü elde ettiğinde Hz. Ali'nin atıyla birlikte darağacındaki mazlumları hem Asya'da hem Afrika'da hem geçmişte hem gelecekte kurtardığı ifade edilmektedir. Şair, çocukluğun yeniden yaratılışı ve kainatın yeniden kuruluşunu mazlumların yanında olmayı zalime karşı durmayı, zaman ve mekânı aşan hakikat ile aktarmaktadır. Bu ise bir sabi-çocuğun sadeliği ve duruluğu etrafında şekillenmektedir. Çünkü Hazreti Ali, çocukluk ve çocuğu temsil etmektedir. Bütün hayatı boyunca sadelik, duruluk ve iyilik ile hareket etmek olmuştur (Şener, 2011, 573-604).

Bu anlatım yine klasik Türk tarzı destan tipine bağlı olarak Türklerin çok önem verdiği yiğitliği, korkusuzluğu esas almaktadır. Bununla beraber mazlumlara zaman ve mekân fark etmeksizin umut ışığı olmak da bir bakıma menkıbevi bir kişiliğin çocukların zihinlerinde ve ruhlarında inşasının delillerindedir. Hz. Ali'nin olağanüstü doğumu, hayatı ve zaferleri Türk destan geleneğinde sıklıkla ele alınmıştır (Çetin, 2014, 195-200). Sadece Hz. Ali değil, Hz. Ali taraftarları da Hz. Ali'ye atfen, onun yolundan giden özellikle evlatları olağanüstülükler göstermişlerdir. Türkistan, Horasan, Azerbaycan, Rum ve Rumeli marifetinde Hz. Ali kimliği etrafında oluşmuş tarihsel ve menkıbevi bir karakter olan Battal Gazi ve Sarı Saltık da Hz. Ali gibi zaman ve mekândan azade bir şekilde atıyla seferlere çıkabilmektedir (Taşgın-Atay, 2019, 155-184). Hz. Ali'ye nispet edilen bu olağanüstülük sadece onunla sınırlı değil onun takipçilerine de yakıştırılmıştır (Ocak, 2011, 34-57). Sarı Saltık gibi böylesi olağanüstülükler tıpkı Hz. Ali'de olduğu gibi Hacı Bektaş için anlatılacak ve olaylar Hacı Bektaş velayetnamesinde de görülecektir (Gölpınarlı, 2014, 33).

Çocuk ve oyun kısmıyla bağlantılı olarak şair, kahramanlığı paylaşamayan bir ortama dönüştürdüğünü ve mazlumların beklediği adalet için oyunla birlikte temrin edildiğini de aktarmaktadır. Şair, kahramanlık, adalet, mazlum gibi değerleri oyun içerisinde senaryolaştırmaktadır. Senaryonun tam kadro oyuncularını evden sokağa taşan platformda çocuklardır. Evlerde Cennameleri işiten ve gönlünde yer eden kahraman Ali'ler atlarıyla meydana yürüdüklerinde konudan habersiz mahallenin

diğer çocuklarına da senaryodan bahsettiklerin de sahne, mahalle veya köyün meydanında gerçekleştirilmektedir. Ardından bütün oyuncular, rollerini kapmak için bütün hünerlerini sergilerken büyük bir yarış içerisinde ve çocukların sayısınca meydana cenk etmeye hazır Ali'dir. Karakoç, şiirinde Hz. Ali ile ilgili son kısımda Hz. Ali'ye olağanüstülükler yüklemeye şu dizeleriyle devam ediyor:

*“Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman
Ali olmak bir hedef her çocukta” (Karakoç, 2020).*

Hz. Ali'nin, irfan geleneği içerisinde eşsiz ve farklı bir yeri bulunmaktadır. Hz. Peygamberin sahibesi olmakla beraber amcaoğlu ve damadı da olan Hz. Ali, Hicret'ten sonra Hz. Peygamberin kardeş olarak seçtiği bir isimdir (Fığlalı, 1989, 371). Bu bakımdan manevi bir arka planın da şiire yansımaları kuvvetle muhtemeldir. Cenknameleri dinleyen çocukların rol model olarak Hz. Ali'yi almaları, eğitim bilimleri açısından da makul ve olağan bir yorumla açıklanabilecektir. Yine Türklerin yiğitlik ve kahramanlıklarıyla meşhur olan tarihi karakterlerini evlatlarına, gelecek nesillerine bir tecrübe birikimi ve ibret vesikası olarak anlatma geleneğine sahip olduğunu biliyoruz. Bu bakımdan Sezai Karakoç'un beraber büyüdüğü arkadaşlarının da Cenknamelerde Hz. Ali'yi ve kahramanlıklarını dinlediği, bu anlatımlardan da etkilenerek Hz. Ali'ye benzemeye çalıştıkları anlaşılabilir.

Hazreti Ali, önce evde baba ile temsil edilmektedir. Büyük bir manevi temsilci ve ihtiramla okunan Cenknameyle evde babanın anlatımından sokağa taşmakta ve çocukların her birini Ali kılmaktadır. Çerağın nurunda okunan Cenkname, çocukların dünyasına ümmetin bir bütün olduğunu öğretir ve öğütlerken, harp meydanında her şehit ile bir hüzün çöker ve gözyaşı sel olup akmaktadır. Ardından her yeni fetih bir bayrama dönüşür hem şehit hem fetih büyük bir sevinci haber vermektedir. Tabiatıyla şehitler, fetihler ile aktarılan bütün insanları Allah'ın kulları görüp mazlum olanlara yetişen İslam doğrudan gönüllere yazılır ve korku ve kaygıdan güvenlik duygusunu inşa ederdi. Karakoç hikâyeleri dinlediği anı ve anlatılanlardan kaynaklanan ruh coşkunluğuyla yaşadıklarını şöyle ifade etmektedir:

*“Babam lambanın ışığında okurdu
Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
Fetihlerde bayram yapardık
İslâm bir sevinçti kaplardı içimizi” (Karakoç, 2020).*

Sezai Karakoç burada sosyo-ekonomik durumla da alakalı olarak bilgi vermektedir. Daha önce uzun kış gecelerinde okunduğunu ifade ettiği Cenknamelerin babası tarafından lambaların altında anlatıldığını aktarmaktadır. Şair, o loş ışıkta Allah'ın aslanı olarak tavsif edilen Hz. Ali'nin kahramanlıklarından o kadar coşkun bir hale gelmiş olacak ki anlatılanları dinlediği sırada Hz. Ali gibi kaleler kuşattığını ifade etmektedir. “Bir mümin ölse ağlardık.”, “Fetihlerde bayram yapardık.” diyerek de Cenknamenin etkisinin altını çizmektedir. Akabinde gelen dizesi ise Hz. Ali Cenknameleriyle verilmek istenen fütüvvet ahlak ve şuurunu özümlediğini ifade etmesi bakımından büyük bir delil olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Şiirin anlam bütünlüğü içeren son kısmı ise şu şekildedir:

*“Peygamberin günümüzde küçük sahabileri biz çocuklardık
Bediri, Hayberi, Mekkeyi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık*

Mekkenin derin kuyulardan iniltisi gelirdi

*Kediler mangalın altında uyurdu
Biz küllenmiş ekmekler yerdik razı
İnanmış adamların övüncüyle
Sabırla beklerdik geceleri*

*Şimdi hiçbirinden eser yok
Gitti o geceler o cenk kitapları
Dağıldı kalelerin önündeki askerler
Çocukluk güzün dökülen yapraklar gibi” (Karakoç, 2020).*

Şair, Cenknemelerin etkisiyle arkadaşlarıyla kendilerini Hz. Ali başta olmak üzere sahabilere benzettiklerini ifade ediyor. Çocukların kendilerini sahabilere benzetmesinin Hz. Ali'nin çocukken Hazreti Muhammet'e iman etmesiyle alakalıdır (Erbaş, 2010). Çocuklar, Hazreti Peygamberin yanında Ali olarak iman eden ve onun ilk sahabelerinden olmaktadır. Ardından Hazreti Peygamber dönemi önemli hadiselerde de Ali olmaya devam etmekte ve onun yanından ayrılmamaktadırlar. Bundan dolayı Bedir, Hayber ve Mekke, Hazreti Ali'nin kahraman çocuğun cenklerini sürdürüp Hazreti Peygamberin zamanında devam ettirdiğini onun vefatının ardından da devam ettirdiği anlamına gelmektedir.

Şair bu dizelerde, kıt kanaat imkânlarla geçinirken geceleri Hz. Ali Cenknemeleri dinlemeyi sabırla beklediklerini, onlar için nasıl bir “etkinlik” ve öğrenim metodu olduğunu vurgulamaktadır.

Son olarak ise geçmişin özlemiyle mevcudun tenkidini yaparak cenklerin, Hz. Ali'nin yiğitliklerinin anlatıldığı o uzun kış gecelerinden hiçbir izin kalmadığını, çocukluğuyla beraber bunların bir nesille birlikte yitip gittiğini aktarmaktadır.

Sonuç

Cenkname, yiğitlik ve kahramanlığı da içerisine alan bir tarz ve üsluptur. Allah için savaşan gazi tipinin aktarıldığı Cenknemeler, sosyal hayattan askeri alana, edebiyattan dini hayata kadar pek çok noktaya tesir etmiştir. Kahramanlıklarıyla nam salmış Hz. Ali de Türklerin ortaya koydukları bu tipe en uygun figürlerden biri olmuştur. Yiğitliği onu Türklerin destanlarının ve Cenknemelerin ana karakteri yapmış kuşaktan kuşağa anlatılır hale getirmiştir. Bu Cenknemeler o kadar etkili ve kalıcı olmuştur ki oluştuğu Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet Türkiye'sine kalıcı bir miras olarak geçmiş, geleneğin takipçisi pek çok ismin eserine de konu olmuştur. Bunlardan birisi de Sezai Karakoç'tur.

Türk edebiyatının önde gelen şairlerinden birisi olan Sezai Karakoç, ortaya koyduğu eserlerinde geleneği yaşatmaya, yeniden keşfetmeye ve yeni nesillere daha uygun bir üslup ve tarzda sunmaya gayret etmiştir. *Çocukluğumuz* adlı şiirinde de anlaşılacağı üzere Hz. Ali Cenknemelerinin okunma geleneği, onun çocukluğunu yaşadığı evde, muhitte de devam etmiş ve Karakoç'un şiirine bir tema olarak yansımıştır.

Sezai Karakoç şiirinde Hz. Ali Cenknemelerinin okunduğuna işaret ederken yine Hz. Ali'nin Cenknemelere uygun şekilde nasıl olağanüstü yeteneklerle donatıldığını, zamandan ve mekândan azade olarak zulümlere karşı durduğunu ve daima kazanan büyük bir “asker” olduğunu anlatmaya gayret etmiştir. Yüzyıllar öncesinde başlayan bir geleneğin hala devam ediyor olması, Türklerin, Hz. Ali'ye duyduğu hürmet kadar onda buldukları ve atalarıyla özdeşleştirdikleri yiğitlik mefhumuyla doğrudan ilgilidir.

Hazreti Ali ve cenkleri, çocukken Hazreti Peygamber'e iman eden ilk çocuk olması hasebiyle çocukların dünyasında derin izler bırakarak devam ettiği ve fütüvvetin temsilcisi olarak da Türkler arasında iyilik, güzellik, sevgi ve saygının timsali olarak cesaret, adalet ve mazlumların koruyucusu olarak aktarılmıştır. Karakoç, geleneğe uygun olarak Allah ile başlamakta, Hazreti Muhammet ile devam etmekte ve üçüncü olarak Hazreti Ali ile devam etmektedir. Buna Hak Muhammet Ali üçlüsüyle başlarken bu aktarımındaki etkin kişi olarak annesini işaret etmektedir. Annesinin aktardığı bu gelenek Yunus ile şekillendirilmiştir.

Kaynaklar/References

- Adivar, Halide Edip. *Mor Salkımlı Ev*. İstanbul: Can Yayınları, 1998.
- Aksoy, Hasan. “Dursun Fakih”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c: 10, Ankara: TDV Yayınları, 1994, s. 7.
- Atalan, Mehmet. “Türk Kültüründe Hz. Ali Cenknemeleri”. *e-makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi*, 2008, I/2, s. 7-27.
- Atalan, Mehmet. “Hz. Ali Cenknemelerinde Mâturidilik Ve Hanefilik İle İlgili Unsurlar”. *e-makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi*, 2010, III/1, s. 65-103.
- Atalan, Mehmet. “Anadolu’da Cenknemelerin Toplumsal Yansımaları”. *Kelam Araştırmaları Dergisi*, 2011, Cilt 9, Sayı 1, ss. 45-56.
- Balaban, Tuğrul. “Hz. Ali Cenknemelerinde Toplumsal Konumlandırmalar: ‘Kan Kalesi Cengi Örnekleme’”, *Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi*, Sayı 20, 2019, ss. 111-134.
- Ceyhan, Âdem. “Hz. Ali Cenknemelerinin Tesirleri ve Yeniden Yazılması Meselesi”, *Âşık Paşa ve Anadolu’da Türk Yazı Dilinin Oluşumu Sempozyumu -Bildiriler-*, Kırşehir: 2013, ss. 115-154.
- Çetin, İsmet. vd. *Türk Halk Edebiyatında Hz. Ali, Tarihten Teolojiye: İslâm İnançlarında Hz. Ali*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014.
- Enser, Ramazan. “Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Geleneğin Tezahür Odakları Olarak İnsan, Zaman Ve Mekân” Yayımlanmış Doktora Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakfı Üniversitesi, İstanbul, 2018.
- Erbaş, Muammer. “Kur'an'ı Sende Oku, Anla ve Yaşal!” Erişim Tarihi: 23.09.2021, 2010. <https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=3509&SRC=g%C3%B6kteki%20y%C4%B1ld%C4%B1zlar>
- Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2005.
- Fığlalı, Ethem Ruhi. “Ali”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 2, Ankara: TDV Yayınları, 1989, s. 371,
- Gürdamur, Emin. “Otağlardan Köy Odalarına Hz. Ali Cenknemeleri”. Erişim Tarihi: 22.09.2021, 2018. <https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=31824>
- Gölpınarlı, Abdülhakî. *Manâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektaş-ı Velî*. İstanbul: İnkılap Yayınevi, 2014.
- Gülten, Sadullah. *Türklerin Hz. Alisi*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2021.

- İnalçık, Halil. *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2018.
- Kafesoğlu, İbrahim. “At”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 14, Ankara: TDV Yayınları, 1991, s. 32.
- Kaplan, Mehmet. *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 3 (Tıp Tahlilleri)*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014.
- Karakoç, Sezai. *Gün Doğmadan*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 2020.
- Karataş, Turan. *Sezai Karakoç (hayat-sanat-tenbit)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 1994.
- Kemikli, Bilal. “Türk Kültüründe Hz. Peygamber ve Gül İmajı”. Erişim Tarihi: 22.09.2021, 2009. <https://www.sonpeygamber.info/turk-kulturunde-hz-peygamber-ve-gul-imaji>
- Köprülü, Mehmet Fuad. *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ötügen Yayınevi, 1980.
- Köprülü, Mehmet Fuad. *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. İstanbul: Alfa Basım Yayın, 2014.
- Maden, Fahri. *Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826) ve Bektaşîliğin Yasaklı Yılları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2013.
- Ocak, Ahmet Yaşar. *Sarı Saltık*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2011.
- Öz, Mustafa. “Zülfikar”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 44, Ankara: TDV Yayınları, 2013, s. 555,
- Öztürk, Ashıhan. “Bilinmeyen Bir Hz. Ali Cenknamesi”, *IV. Uluslararası Alevilik Ve Bektaşilik Sempozyumu*, Ankara, 2018.
- Şahin, Hanifi. “Sanal Kuşatılmışlık Altındaki Çocuklara Geleneksel Kahramanlarımızı Sunmanın Aracı Olarak Cenknâmeler”, *Uluslararası Mevlîd-i Nebî Sempozyumu Peygamberimiz ve Çocuk*, 6-8 Kasım 2020, 2021, ss. 611-632.
- Şener, Osman Zahit. Dini Tarihi Kaynaklı Olağanüstü Anlatıların Dini Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi ve Hz. Ali Cenknâmeleri’nin İncelenmesi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kayseri: 2021.
- Şener, Osman Zahit. “Hz. Ali Cenknâmeleri’nin Günümüz Dini Çocuk Edebiyatı Çerçevesinde Uyarlanması: Dini İçerik Ve Değerler Eğitimi Açısından İmkan Ve Sınırlılıklar”, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2021a, Cilt 8, Sayı 2, ss. 573-604.
- Taşğın, Ahmet. “Menkıbelerin Kurduğu Zaman ve Mekân Ahmed Yesevi ve Hacı Bektaş Örneği”. *Uluslararası “İpek Yolunda Türk Dünyası Ortak Kültür Mirası” Bilgi Şöleni*, Ed. Fahri Atasoy. Ankara: Türk Yurdu Yayınları, 2014, ss. 267-272.
- Taşğın, Ahmet – Atay Öner, “Horasan’dan Konya’ya Türkistan – Horasan Marifetinin Göçü: Fütüvvetin Son Meydanı Olarak Konya”, *Geçmişten Günümüze Göçler Konya Kitabı XVII*, Editör Alaattin Aköz-Doğan Yörük-Haşim Karpuz, Konya Ticaret Odası Yayınları, 2019, ss. 155-184.
- Uzun, Mustafa İsmet. “Nesir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 33, Ankara: TDV Yayınları, 2007, s. 9.
- Ünlüsoy, Kamile. *Anadolu’da Hz. Ali Tasavvurları (XIII.-XVI. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2020.
- Yardım, Ali. “Düldül”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 10, Ankara: TDV Yayınları, 1994, s. 20.

Ekler

Ek-1: Sezai Karakoç, Çocukluğumuz, 1960.

Annemin bana öğrettiği ilk kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde

Annem bana gülü şöyle öğretti
Gül, O'nun, O sonsuz iyilik güneşinin teriydi

Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşır, güneş ve ay mahpus

Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asya'da, Afrika'da, geçmişte gelecekte

Biz o atın tozuna kapanır ağlardık
Güneş kaçırdı, ay düşerdi, yıldızlar büyürdü

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman

Ali olmaktan bir sedef her çocukta

Babam lâmbanın ışığında okurdu
Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
Fetihlerde bayram yapardık
İslâm bir sevinçti kaplardı içimizi

Peygamber'in günümüzde küçük sahabileri biz çocuklardık
Bedir'i, Hayber'i, Mekke'yi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık

Mekke'nin derin kuyulardan iniltisi gelirdi

Kediler mangalın altında uyurdu
Biz küllenmiş ekmekler yerdik razı
İnanmış adamların övüncüyle
Sabırla beklerdik geceleri

Şimdi hiç birinden eser yok
Gitti o geceler o cenk kitapları
Dağıldı kalelerin önündeki askerler
Çocukluk güzün dökülen yapraklar gibi